

Un record de Josep Miquel Sobrer

El poeta, que va morir a començament d'any d'un tumor cerebral, va ser professor als Estats Units

L El poeta Francesc Parcerisas, amic íntim de Josep Miquel Sobrer, ofereix un sentit homenatge i una repassada biogràfica del finat en aquesta doble pàgina

'In memoriam'

Ens vam conèixer a la Universitat de Barcelona quan encara no havíem fet dinou anys i fins fa uns dies hem estat sempre en contacte. Hem envellit, de vegades físicament llunyans, l'un al costat de l'altre; i ens hem retrobat sempre que hem pogut: al Poblenou o a Bloomington, a Eivissa o a Barcelona. Passava per casa a l'estiu, abans d'anar a Galilea, a Mallorca, o jo m'atansava a Sitges i la fèiem petar. Mai no teníem prou temps. Fa pocs anys vam fer un curs plegats a Prada, hi vam anar en cotxe i vam fer petites excursions, ens enteníem molt bé –com un matrimoni granadet, dèiem fent broma–. Amb vint anys es va fer imprimir una *plaque* amb quatre poemes i va demanar a l'amic Eduard Arranz Bravo que els il·lustrés; per raons que desconec jo vaig tenir guardat l'exemplar únic cinquanta anys, i l'any passat, un dia que sopàvem plegats, vaig aconseguir que se l'endugués. Només tinc còpia d'un dels poemes, *El petit poema dels conceptes*, que diu:

*Joventut i bellesa,
Solitud i bellesa.
La pluja ha gravada als vidres;
L'amor: gerro de fang.*

Sempre li vaig envejar la manera com li sortia aquest lirisme senzill i punyent, amb la llengua justa. I li vaig envejar la seva curiositat infinita, i la forma d'integrar els coneixements d'ací i d'allà: em va fer descobrir Gombrich i Auerbach, i em va fer rellegir *La plaça del Diamant* quan em va enviar l'article amb la seva esplèndida anàlisi de l'escena inicial. Ara sóc conscient que hem compartit llibres i amics "de tota la vida", literalment. Sempre ens passàvem escrits, i projectes, i tafaneries, i tenim aplegada la correspondència entre els dos fins als anys vuitanta –un conjunt notable de cartes, aerogrames, postals, articles de

premsa, i els acudits que ell em retallava de *The New Yorker*–. Em va regalar durant anys la subscripció a *The New York Review of Books* i en una ocasió em va enviar una capsula enorme per correu: un barret Stetson de 4 galons. Pares tardans –ell i jo– hem vist créixer els fills arribats a l'edat madura, i hem provat de rumiar sobre la sort d'haver-ho tingut tot i d'haver estat, també, una mica *outsiders*.

Quan fa quatre anys va emmalaltir per primera vegada va serialitzar per als amics una sèrie d'escrits sobre la seva relació i reacció amb la *químio*, però encara ens hem pogut

Sempre li vaig envejar el lirisme senzill i punyent, la llengua justa

trobar moltes vegades més –fins i tot havíem demanat (per si la malaltia era prou permissiva) de fer una estada en una residència de traductors prop de Nova York.

Els últims anys havia treballat en un volum autobiogràfic que cobreix des de la dècada dels anys quaranta fins a la seva anada als Estats Units, els 1968; un llibre que és tot ell una pura delícia, amb el detall pertinent i la mena d'ironia planiana que mai no l'abandonava; el va enviar a un premi i a dos o tres editors, alguns van respondre que eren temps de crisi i que no era prou comercial, però el llibre queda, i és una joia, segur que algun dia hi haurà un editor perspicaç que el descobrirà.

Per a les bones lectures mai no és massa tard, però per als amics Josep Miquel Sobrer és una part de nosaltres que se'n va massa de pressa aigua avall, irrecuperable. *

Eixamplant horitzons vitals

Josep Miquel Sobrer (1944-2015) ha estat, per a molts dels qui vam passar per les aules de la Universitat de Barcelona a la primera meitat dels anys seixanta, un model i un amic. Ell mateix ha deixat retratada l'època amb una tendresa un punt sorneguera en un dels capítols del primer volum de les seves memòries, *La llum d'aquells dies*, on evoca l'inici de l'amistat d'una colla de joves de procedències diverses, que trepitjaven per primer cop les aules grises (i l'esperit encongit) de la universitat i que en van sortir disposats no ben bé a menjar-se el món, però sí a eixamplar els seus horitzons vitals. Curiosament, de tota aquella colla, Josep Miquel Sobrer era qui tenia una vocació literària i unes dots naturals més es-

Bibliografia

Estudis i creació

SALVAT-PAPASSEIT, Joan, *Mots-propis i altres proses*, a cura de J.M. Sobrer, Edicions 62, Barcelona 1975.

L'èpica de la realitat. L'escriptura de Ramon Muntaner i Bernat Desclot, Curial Edicions Catalanes, Barcelona 1978.

La doble soledat d'Ausiàs March, Quaderns Crema, Barcelona 1987.

El llibre dels oracles, La Magrana, Barcelona 1988.

Catalonia. A self-portrait, Edited and translated by Indiana University Press 1992.

Hotel Romàntic, Edicions de l'Hotel Romàntic, Sitges 1994

Desfer les Amèriques. Contradicionari, Barcelona, Galerada 2006.

La poesia dramàtica de Josep M. de Sagarra, Galerada 2011

Traduccions al català

FLEMING, Ian, *L'home de la pistola d'or (The Man with the Golden Gun)*. Barcelona: Aymà, 1968.

WELLS, H.G., *L'illa del Dr. Moreau*. Barcelona: La Magrana, 1982

HILLGARTH, J.N., *El problema d'un imperi mediterrani català*. Palma de Mallorca: Moll, 1984

PEAKE, Mervyn, *L'hereu de Gormenghast (Titus Groan)* i *El castell de Gormenghast (Gormenghast)*. Barcelona: Edhasa, 1988

PLATH, Sylvia, *La campana de vidre (The Bell Jar)*. Barcelona: Edhasa, 1986

Traduccions a l'anglès

RODOREDA, Mercè, *Broken Mirror, translated by Josep Miquel Sobrer*, University of Nebraska Press, 2006

BOSCH, Alfred, *The Seven Aromas of the World* (inèdita)

TÀPIES, Antoni, *A Personal Memoir. Barcelona i Bloomington*: Fundació Antoni Tàpies and Indiana University Press, 2009

ANTONI TÀPIES, *Collected Essays. Barcelona and Bloomington & Indianapolis*: Fundació Antoni Tàpies and Indiana University Press, 2011

Peces curtes traduïdes a l'anglès: MONZÓ, Quim, *I have nothing to wear*, Words without Borders, on line (octubre 2007);

CALDERS, Pere, *Catalans About the World, Subtle Invasion, Last Will and Testament of the Hyena, For a Better Tomorrow, The Two of Us i Due for a Visit. Catalan Review* 10,1996 [1997], 95-114;

FOIX, J.V., *Black*, de *Four Colors Couple the World*. Quarry West 28 (1991), 1617;

SALVAT-PAPASSEIT, Joan, dos poemes: *Again the Streetcar* i *Love's Lesson*. *Catalan Writing* 7 (1991), 43 and 49;

FERRATER, Gabriel, *Six Poems*, *Catalan Review* 3, 1 (1989), 172183;

ROIG, Montserrat, *The Everyday Opera* (Seleccions) a Kathleen McNerney, ed., *On Our Own Behalf; Women's Tales from Catalonia*. Lincoln and London: University of Nebraska Press, 1988. Pp. 207234 (reproduïdes a *The Graywolf Annual 9: Stories from the New Europe*, Scott Walker, ed. Saint Paul, MN: Graywolf, 1992: 169195). Peces breus de Dalí, Ors, Gasch i altres a Marilyn McCully, ed., *A Picasso Anthology: Documents, Criticism, Reminiscences*, London: The Arts Council of Great Britain, 1981. I poemes de M. Arnold, Chaucer, Keats, Shakespeare, Spencer, Tennyson, Wordsworth i altres a *La joia de viure la natura*. Barcelona: Blume, 1980.

molades. Em sembla que era la seva vida al Poblenou (la família hi tenia una pastisseria) i el seu contacte amb el món de l'art i amb els companys de Llotja del seu germà, el pintor Gonçal Sobré, el que li havia potenciat aquella vena lírica, enyoradissa i tendra, que recordava Salvat-Papasseit –un dels grans herois de les nostres primeres lectures poètiques–. A casa seva, al carrer Llull, havia organitzat vetllades literàries (*Les ratlles del Poble Nou*) on els amics llegien, discutien i explicaven allò que creien que calia fer.

A la primeria dels anys seixanta, amb el boom turístic incipient, el seu germà havia obert a Sitges l'Hotel Romàntic, que aviat es va convertir en un centre d'activitats pictòriques i gairebé en un museu. Josep Miquel Sobrer hi treballava a l'estiu i, sota l'ombra de les moreres del jardí, a les nits, vestit amb faixa i espadnyes, sorprenia els turistes amb música de sardana o recitant-los *La dama d'Aragó*. Aquell ambient el posà en contacte amb molts estrangers i li facilità viatjar per Europa i aprendre l'anglès, de manera que, poc després d'haver acabat els estudis de filologia romànica a Barcelona –i malgrat haver fet feines diverses i algunes classes com a ajudant del professor Antoni Comas– el 1968 va iniciar el que acabà sent un llarguíssim periple acadèmic a les Amèriques –ell mateix s'hi va referir sovint a l'excel·lent *Desfer les Amèriques* (Galerada, 2009)–. Després d'estades més breus a les universitats d'Eugene (Oregon), Puget Sound (Washington) i Ann Arbor (Michigan), final-

ment va acabar instal·lant-se a Bloomington (Indiana), on va succeir el lingüista Josep Roca-Pons, amb qui, a més, als estius, compartiren veïnatge a Sitges, i on ha estat professor d'espanyol i català fins a la seva mort. Més de mitja vida als Estats Units no el va deslligar mai de les seves arrels i interessos catalans (va batejar el seu fill com un dels primers comtes de Barcelona: Miró) i va treballar, sovint des d'una perspectiva innovadora i personal, sobre temes de literatura catalana: Salvat-Papasseit, les cròniques, Ausiàs March, Mercè Rodoreda, Josep M. de Sagarra... Havia fet col·laboracions en anglès a la ràdio i, els últims anys, va traduir narracions, poesia, assaigs i memòries del català a l'anglès (Alfred Bosch, Baltasar Porcel, Mercè Rodoreda, Antoni Tàpies, Carme Riera) i mantenia sense gaire regularitat un blog excel·lent, en anglès, en català i en castellà, pepsobrer.blogspot.com.

Els últims anys tornava sovint a Barcelona per congressos i visites perquè la jubilació l'havia fet emèrit i repetia que, quan tingués el seu fill a la universitat i si el càncer que li havia anat minant la salut els darrers anys s'estabilitzava, volia tornar a instal·lar-s'hi. Acabava d'enllestir el primer volum d'unes memòries d'infantesa i joventut, una meravella d'escriptura i de reconstrucció del món en què van créixer els joves dels anys seixanta; però de moment no trobava editor.

El dia que sigui publicat, els lectors descobriran una joia. Però els amics hem perdut molt més que els seus llibres. *

Josep Miquel Sobrer va ser poeta, professor i traductor ARXIU

'In memoriam'